

Manşet Enflasyon

3 Kasım 2013 Pazar

Son zamanlarda “manşet enflasyon” (İngilizcesi headline inflation) deyimini sıkça kullanılmaya başlandı ve birçok kişinin kafası karıştı. Bir enflasyon vardı bir de çekirdek enflasyon vardı şimdi bir de bu çıktı diyenler çoğaldı.

Enflasyon, fiyatlar genel düzeyinin sürekli biçimde yükselmesi demektir. Enflasyon, paranın satınalma gücünün düşmesine yol açar. **Enflasyon oranı**; fiyatlar genel düzeyinde belirli bir zaman diliminde ortaya çıkan artış yönlü değişimdir. Örneğin Kasım ayında enflasyon yüzde 1 oldu dediğimizde fiyatlar genel düzeyinin Ekim ayına göre yüzde 1 artmış olduğunu ifade ediyoruz demektir. Bu şekilde kullanılan enflasyon sözcüğüyle genellikle TÜFE'deki değişim kastedilir.

Enflasyonu ölçmekte kullanılan çeşitli endeksler var. Bunları sıralayalım:

TÜFE (Tüketici fiyatları endeksi): Mal ya da hizmetlerin nihai fiyatı yani tüketiciye satış fiyatı aşamasında oluşan değişiklikleri ölçmeyi amaçlayan bir endekstir. Piyasada alım satım konusu olan bütün mal ve hizmetlerin fiyatlarını izlemek imkansız olduğu için hanehalklarının bütçelerinde en fazla yer alan mal ve hizmetler anketle saptanıp belirli ağırlıklar verilerek suretiyle endekse dahil edilmekte ve onların fiyatları sürekli izlenmektedir. TÜFE endeksi: (1) Makroekonomik anlamda enflasyonu ölçmekte kullanılır. (2) Diğer ülkelerin enflasyonlarıyla karşılaştırma yapmakta kullanılır. (3) Ücret ve fiyatların ayarlanmasında göstere olarak alınır. (4) Milli gelir hesaplarında hem arındırma (deflatör olarak kullanılır) hem de milli muhasebe hesaplarında göstere olarak kullanılır. (5) Fiyat analizlerine temel alınır. (6) Kiraların belirlenmesinde ölçü olarak kullanılır.

ÜFE (Üretici fiyatları endeksi): Malların (hizmetler ÜFE kapsamında yer almamaktadır) üretim aşamasında oluşan fiyatlarını ölçen bir endekstir. Üretim konusu olan bütün mal ve hizmetlerin fiyatlarını izlemek imkansız olduğu için seçilmiş mallar endekse belirli ağırlıklar çerçevesinde dahil edilmekte ve bunların fiyatları sürekli izlenmektedir.

Çekirdek enflasyon: Fiyatlarda gözlemlenen tüm geçici etkilerin arındırılması suretiyle oluşturulmuş bulunan “özel kapsamlı TÜFE göstergeleri” ile ölçülen enflasyona çekirdek enflasyon deniyor. Bu göstergeler TÜFE'den (enerji, alkollü içkiler ve tütün ürünleri gibi) bazı alt kalemlerin dışlanmasıyla hazırlanmaktadır. Bu göstergeler A'dan I'ya kadar isim almakta olup her aşamada belirli ürünler endeksten dışlanmaktadır. Bugün için bunlar arasında çekirdek enflasyon olarak en yaygın kullanılanı bütün mevsimlik etkilere açık ürünlerin TÜFE'den dışlanmasıyla oluşturulmuş olan I endeksidir.

GSYH zımni deflatörü: Ekonomide üretilen tüm mal ve hizmetleri kapsayan bir fiyat endeksidir. GSYH zımni deflatörü nominal GSYH'nin, reel GSYH'ye oranı olarak ifade edilebilir. Bu anlamda GSYH zımni deflatörü, cari yıl ile temel alınan yıl arasında yaşanan fiyat gelişmelerini ifade eder.

Buraya kadar anlattıklarımızdan anlaşılacağı üzere TÜFE en kapsamlı ve bu nedenle de en çok kullanılan fiyat endeksidir. İnsanların çoğunluğu bu endeksteeki değişimi enflasyondaki değişim olarak kabul eder. Büyük çoğunluk açısından ÜFE, özel kapsamlı TÜFE göstergeleri ya da GSYH zımni deflatörü fazla bilinmeyen ya da izlenmeyen göstergelerdir. O nedenle de medya asıl olarak TÜFE'deki değişimleri enflasyon göstergesi olarak kullanır ve manşete çeker. Bu çerçevede **TÜFE, manşet enflasyon olarak anılmaktadır.**